

JURIDISKA FAKULTETEN

vid Lunds universitet

Samuel Karlsson

Artificiell intelligens och rättssubjektsbegreppet inom upphovsrätten

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats
Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Niklas Selberg

Termin: VT 2019

Innehåll

1 INLEDNING	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte, frågeställning	4
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Metod	5
1.5 Material	5
1.6 Forskningsläge	5
1.7 Disposition	6
2 AI som fenomen	7
2.1 Vad är AI?	7
2.2 AI som skapare	7
2.3 Universell AI	8
3 Upphovsrätt och AI i Sverige	9
3.1 Upphovsrättens form	9
3.2 Verkshöjd och omfång	9
3.3 Specifik rätt om AI	10
3.4 Krav på mänskligt skapande	11
3.5 Allmän egendom	12
4 Upphovsrätt och AI i USA	13
5 Upphovsrätt och AI i Storbritannien	14
5.1 Programmeraren	15
5.2 Användaren	16
5.3 AI:n själv	17
5.4 Delad upphovsrätt	18
5.5 Ingen upphovsrätt	18

6 Fristående argument	19
6.1 Originalitet	19
6.2 Incitament att skapa konst	19
6.3 Konkurrens	20
6.4 AI som rättssubjekt?	20
7 Avslutande analys	24
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	31
Källor	31
Litteratur	34

Abstract

The use of artificial intelligence (AI) for achieving increasingly complex goals gives rise to several legal key questions. One of the questions that has seen a surge of importance due to recent developments of creative AI is the matter of copyright for works created by AI.

Swedish law contains no specific regulations on AI and the law on copyright for works created by AI is currently unclear. The seemingly prevalent interpretation of Swedish law is that the user gets copyright if they used the AI only as a tool in their own creative process. For works created independently or almost independently by an AI, it seems that nobody is currently given copyright under Swedish law.

British law poses some alternatives as to how the problem may be solved. It is argued that British law may give copyright to either the programmer, the user, the AI itself, a combination of these or to nobody at all. All these alternatives give rise to difficult problems, but some may prove to be feasible solutions compared to current Swedish law, since Swedish law is currently unsuccessful in implementing the goals set out by the Swedish government with regards to Sweden's AI culture.

Current copyright law is based on obsolete premises and values, that ought to be rethought. This is true both in Sweden, the UK and the US. Philosophical questions about the nature of originality, creativity, art and consciousness, pose important considerations in the discussion of copyright law connected to AI. The legal construct of personhood ought to be reexamined. What sort of future copyright law and AI law we want is an open question and the choices and considerations we make today may have great importance in determining how the future will turn out. If the Swedish government does not address these issues, Swedish copyright law cannot be deemed effective in attaining the goals set out by the Swedish government.

Sammanfattning

Användningen av artificiell intelligens (AI) för allt fler komplexa arbetsuppgifter ställer flera juridiska frågeställningar på sin spets. En av de frågeställningarna som nyligen blivit mer aktuell i takt med mer avancerad kreativ AI är vad som händer med upphovsrätten till verk som en sådan AI skapar.

Svensk rätt innehåller inga specifika regler om AI och rättsläget är oklart. Den gängse tolkningen verkar vara att, för verk som skapas med AI som ett verktyg, där människan fortfarande har den avgörande rollen i skapandet, får användaren upphovsrätten, medan ingen får upphovsrätten till ett verk som är helt, eller nästan helt, skapat av AI.

I brittisk rätt ges några tänkbara alternativ till detta. Upphovsrätt verkar inom ramen för brittisk rätt kunna ges till antingen programmeraren, användaren, AI:n själv, en kombination av dessa eller till ingen alls. Alla lösningar innehåller svåröverkomliga problem men vissa innehåller också potentiella fördelar jämfört med dagens svenska rättsläge, eftersom det svenska rättsläget är ogynnsamt sett utifrån de mål som regeringen uttryckt om Sveriges AI-kultur.

Upphovsrätten idag är baserad på föråldrade premisser och värderingar, som förtjänar att granskas med nya ögon. Detta gäller både Sverige, Storbritannien och USA. Filosofiska frågor om vad originalitet, kreativitet, konst och medvetande är, kan ha stor betydelse i sammanhanget och bör övervägas i diskussioner om upphovsrättslig lagstiftning. Även den juridiska konstruktion om vad ett rättssubjekt är, bör ses över. Hur vi vill att framtidens upphovsrätt och AI-lagstiftning ska se ut är en öppen fråga och de val vi gör idag kan ha stor påverkan på hur framtiden artar sig. Om regeringen inte ens diskuterar dessa frågor kan det svenska rättsläget inte anses tillfredställande för de syften regeringen vill uppfylla.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Lagarnas uppkomst och evolution kan liknas vid Darwins beskrivning av arternas uppkomst och evolution. När miljön förändras, anpassar sig jordens uppsättning av arter genom att de som är mest lämpade för den nya miljön överlever och för vidare de egenskaper som möjliggjort deras överlevnad. På motsvarande sätt försvinner de lagar och rättsinstitut som inte klarar av att möta samhällets förändringar. Ta till exempel den gamla feodala rätten, som dog ut med medeltiden. Andra rättsinstitut modifieras ständigt för att förbli kompatibla med det föränderliga samhället i vilket de verkar. Ett exempel på detta är den amerikanska konstitutionen med sina många tillägg.

Utfasningen av gamla teknologier och tillkomsten av nya teknologier kan styra rättsutvecklingen i en viss riktning men teknologisk innovation men teknologisk utveckling gör inte alltid att lagen förändras parallellt.¹

Vi står idag inför en av tidernas mest omvälvande och framförallt snabba förändringar. Framväxten av mer och mer avancerad artificiell intelligens har potential att påverka mänsklighetens framtid mer än någon tidigare teknologi.² Besluten vi fattar kring utvecklingen av AI är därför, enligt många ledande AI-forskare, viktigare än några andra beslut som fattats i mänsklighetens historia.³

Juridiken är ett synnerligen viktigt verktyg för att ta itu med dessa frågor och i takt med att AI mer och mer efterliknar och ibland överträffar människans kapacitet och fattningsförmåga krävs noggrann reglering inom

---

¹ Karnow m.fl. (2018), s. xviii.

² Tegmark (2017), s. 36-39; van den Hoven van Genderen (2018), s. 213.

³ Tegmark (2017), s. 36-38.

påverkade rättsområden. Ett sådant område är upphovsrätten. När AI kan skapa konstnärliga och litterära verk i likhet med mänskliga upphovsmän uppstår frågan om de också ska behandlas som mänskliga rättssubjekt eller, om inte, hur de i så fall ska behandlas.

Denna uppsats undersöker potentiella problem som kan uppstå takt med att AI mer och mer börjar efterlikna människans beteende i sina algoritmer. Fokuset för uppsatsen kommer att ligga på åtagandet av immateriella rättigheter, samt potentiella lösningar på dessa problem.

1.2 Syfte, frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur upphovsrätten till verk skapade av AI hanteras enligt gällande svensk rätt, samt att diskutera hur AI kan infogas i den svenska upphovsrätten. Uppsatsen tar i anslutning till detta upp förhållandet mellan AI och rättssubjektbegreppet.

1.3 Avgränsningar

I uppsatsen dras jämförelser till USA och Storbritannien för att ge inspiration till hur svensk rätt kan utformas, eftersom dessa rättsordningar innehåller mycket material på området. På grund av uppsatsens omfattning och vissa språkbarriärer kommer inga andra rättsordningar att tas upp.

Frågan om AI:s patenterbarhet och dess effekt på upphovsrätten till verk som AI producerar är visserligen sammankopplad med mitt ämne men är så pass komplex att den hade behövt studeras i en separat uppsats. Problemet lämnas därför utanför denna uppsats.

Investerarskydd och katalogskydd för AI som lösning på upphovsrättsliga problem lämnas utanför uppsatsen eftersom dessa lösningar, trots att de är riktade delvis mot samma problem, är så pass särskilda från upphovsrätten i sig.

1.4 Metod

En del av uppsatsen utgår ifrån en rättsdogmatisk metod som består dels i att ta reda på det svenska rättsläget kring upphovsrätt för AI-genererade verk, även med hänsyn tagen till EU-rätt, dels det amerikanska och brittiska.

Ett rättsfilosofiskt perspektiv vävs sedan in tillsammans med ett rättsutvecklingsperspektiv för att undersöka hur den svenska rätten med hänsyn tagen till principiella argument, kan utformas i framtiden. I denna del undersöks även amerikansk och brittisk rätt för att förstå svenska rätten bättre och för att hämta filosofiska argument.

1.5 Material

Lagar, lagkommentarer, praxis, doktrin och förarbeten på såväl svensk som EU-nivå används för att beskriva det svenska rättsläget. Det amerikanska respektive brittiska rättsläget beskrivs utifrån motsvarande tillämpliga normer.

Principiella argument från internationell och svensk litteratur utan koppling till något specifikt rättssystem används för att föra in det filosofiska perspektivet. Uppsatsen bör i dessa delar inte anses göra anspråk på hårda fakta utan endast väl underbyggda filosofiska ställningstaganden som kan ha relevans för hur rätten kring AI kan utformas.

1.6 Forskningsläge

Forskning på detta område är i dagsläget ytterst begränsad, både i Sverige och internationellt. Det finns uppsatser på ämnet och en hel del doktrin som för principiella resonemang i frågan.⁴ Denna klargör inte svensk rätt men

---

⁴ Se t.ex. Hagelroth (2018).

kan agera vägledande i vilka problem som finns och hur de kan komma att lösas i framtiden.

1.7 Disposition

Uppsatsen börjar med att redogöra för vad AI är och hur AI kan skapa verk. Sedan beskrivs den svenska upphovsrättens huvuddrag samt hur denna appliceras i förhållande till verk skapade av AI. Här utvecklas frågan om hur AI behandlas i svensk rätt.

Därefter redogörs för hur amerikansk respektive brittisk rätt reglerar verk skapade av AI. På detta följer en del diskussionspunkter kring AI och intellektuella skapelser frånkopplat existerande rättsordningar.

Slutligen vävs dessa delar samman i en analys. Ämnena går till viss del in i varandra och bör inte ses som hårda indelningar.

2 AI som fenomen

2.1 Vad är AI?

Oxford dictionary beskriver AI på följande vis:

*The theory and development of computer systems able to perform tasks normally requiring human intelligence, such as visual perception, speech recognition, decision-making, and translation between languages.*⁵

En annan mycket vanlig och relativt okontroversiell definition av AI är en icke-biologisk entitet som kan uppnå komplexa mål.⁶ Näringsdepartementet har beskrivit AI som en form av automation som utmärker sig genom en förmåga att lära sig och utvecklas själv.⁷

De komplexa mål som en AI kan utföra kan vara antingen smala eller breda. Ett smalt mål kan exempelvis vara att vinna ett parti schack medan ett brett mål kan vara att lära sig vilket spel som helst.⁸ Redan 1997 besegrades den dåvarande världsmästaren i schack, Garri Kasparov, av en dator, Deep Blue. Sedan dess har AI gjort enorma framsteg när det kommer till smala uppgifter, såsom att vinna spel, göra enkla analyser och utföra repetitiva men informationstunga arbetsuppgifter.⁹

2.2 AI som skapare

Det vanligaste sättet för AI att skapa konstnärliga eller litterära verk är att utgå ifrån ett bibliotek av tidigare verk som den, analyserar, omstrukturerar,

---

⁵ Oxforddictionaries.com.

⁶ Tegmark (2017), s. 39.

⁷ Näringsdepartementet, "Nationell inriktning för artificiell intelligens", s. 4.

⁸ Tegmark (2017), s. 51-52.

⁹ Tegmark (2017), s. 51-55.

anpassar och modifierar till ett nytt verk, så kallad *deep learning*.¹⁰ En banbrytande ny musikskapande AI är Aiva (Artificial Intelligence Virtual Artist), som använder sig av deep learning genom ett stort bibliotek av klassisk musik och filmmusik.¹¹

Aiva är den första AI:n i världen med rättslig status som kompositör med upphovsrätt knuten till sitt eget namn, vilket den har i Frankrike och Luxemburg.¹² Företaget bakom Aiva äger alla produkter av denna upphovsrätt.¹³ Aiva har redan nyttjats kommersiellt i film, spel, reklam och annan media¹⁴ och enligt ledande forskare inom AI och upphovsrätt är detta början på en världsomfattande trend.¹⁵

I det omtalade projektet *The Next Rembrandt* har en nederländsk AI skapat ett porträtt som ser ut som att det vore målat av Rembrandt, genom att analysera äkta rembrandttavlor på detaljnivå.¹⁶

2.3 Universell AI

Alan Turing bevisade 1936 att om en dator kan utföra en viss nivå av avancerade uppgifter så kan den utföra vilka som helst uppgifter som en annan dator kan utföra, givet att den får tillräckligt med tid och minneskapacitet. Maskiner som uppnår denna tröskel kallade Turing för *universal computers*.¹⁷

MIT-professorn och ledande AI-forskaren Max Tegmark, som är en av de ledande rösterna inom AI, menar att en motsvarande gräns finns för AI, det

---

¹⁰ Se Tegmark (2017), s. 76.

¹¹ Futurism.com.

¹² Aibusiness.com.

¹³ Futurism.com.

¹⁴ Futurism.com.

¹⁵ Cubert och Bone (2018), s. 424.

¹⁶ Thenextrembrandt.com.

¹⁷ Turing (1936), s. 241-242.

vill säga att om en AI:s förmåga passerar en viss gräns kan den lära sig vad som helst som vilken intelligent aktör som helst kan. Detta kallar Tegmark för *universal intelligence*.¹⁸

Det finns idag universella datorer likt de Turing förutspådde, en kategori till vilken de flesta smartphones tillhör.¹⁹ Universell intelligens, såsom Tegmark definierar det, finns ännu inte men det finns exempel på fenomen som liknar universell intelligens, exempelvis DeepMind-boten, tillverkad av Google.²⁰

3 Upphovsrätt och AI i Sverige

3.1 Upphovsrättens form

Upphovsrättsligt skydd uppstår formlöst och av sig självt så fort någon skapat ett litterärt eller konstnärligt verk (1 § upphovsrättslagen [URL]).

För att ett verk ska få upphovsrättsligt skydd krävs att det har vad som i praxis kallats verkshöjd, vilket innebär att verket ska vara tillräckligt kreativt och originellt för att anses som ett konstnärligt eller litterärt verk.²¹

3.2 Verkshöjd och omfattning

Avbildningar av naturliga former och fenomen som är väldigt allmänna tillhör vad som kallas för det allmänna formförrådet. I smultronfallet slog HD fast att även verk som bygger på element från det allmänna formförrådet kan få upphovsrättsligt skydd om de visar tillräcklig verkshöjd. I dessa fall blir omfånget av skyddet snävare, så att väldigt snarlika verk av andra skapare kan anses självständiga.²²

---

¹⁸ Tegmark (2017), s. 54.

¹⁹ Tegmark (2017), s. 54.

²⁰ Graves m.fl. (2014), s. 1-2.

²¹ Se t.ex. NJA 1965 s. 523 för tidig tillämpning av verkshöjdsbegreppet.

²² NJA 1994 s. 74.

För att avgöra om ett verk är originellt nog att få upphovsrättsligt skydd används ibland i svensk rätt det så kallade dubbelskapandekriteriet.²³ Dubbelskapandekriteriet har i praxis tolkats som att om någon annan oberoende av verket riskerar att kunna skapa ett likadant verk, så saknas den originalitet och självständighet som krävs för att verket ska få upphovsrättsligt skydd.²⁴

3.3 Specifik rätt om AI

Det finns inga bindande normer i Sverige som behandlar AI specifikt. Rättsfrågor om AI får därför i dagsläget lösas med de rättsregler som gäller allmänt på området, där avsaknaden av specifik rätt om AI också blir en del av rättsläget.

Generellt sätt har Regeringen en uttalad målsättning om att vara världens bästa land för AI att utvecklas i och i flera dokument återfinns en målsättning om att Sveriges AI-reglering ska vara världsledande.²⁵ Näringsdepartementet har talat om rådande AI-utveckling som en del av en fjärde industriell revolution.²⁶ EU-kommissionen har konstaterat att AI kan ha påverkan på upphovsrättsliga rättsläget i EU.²⁷

En lag om ansvar för självkörande bilar styrd av AI är i skrivande stund föremål för riksdagens arbete.²⁸ Lagförslaget går bland annat ut på att införa

---

²³ Se t.ex. NJA 2009 s. 159.

²⁴ NJA 2004 s. 149.

²⁵ Näringsdepartementet, "Nationell inriktning för artificiell intelligens", s. 4, Näringsdepartementet, "För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi", s. 6.

²⁶ Dir. 2018:85, s. 2.

²⁷ Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – *Artificiell intelligens för Europa*, COM/2018/237 final, not 52.

²⁸ SOU 2018:16.

en speciell lag om ansvar för självkörande bilar.²⁹ Ett av skälen som anges för att införa en sådan reglering är att stärka svenska industriens konkurrenskraft gentemot andra länder.³⁰

3.4 Krav på mänskligt skapande

Redan 1993 identifierade Karnell att svensk rätt innehöll ett krav på mänskligt skapande som innebar att upphovsrätten kunde bli problematisk för ett konstnärligt eller litterärt verk som inte var skapat av en människa.³¹ Att endast skapelser av en människa kan bli upphovsrättsligt skyddade anses fortfarande vara gällande rätt, trots att det inte står direkt i lagen eller i dess förarbeten.³² Ett av skälen till detta kan vara att dagens AI inte anses ha tillräckligt med personlighet och originalitet för att dess verk ska kunna anses skyddsvärda.³³

I Infopaq- domen fastställde EU-domstolen att upphovsrättsligt skydd ges för produkten av en upphovsmans intellektuella skapelse.³⁴ Denna princip anses vara internationell standard och kan dateras flera hundra år tillbaka i historien.³⁵

Alla EU-länder lyder under Infosocdirektivet, som ger ett starkt skydd för upphovsrätten för att incentivera kreativt skapande.³⁶ Ett argument för ett sådant starkt skydd är enligt Infosocdirektivet att det gynnar upphovsmän, näringslivet och i längden även hela samhället, eftersom det gör att mer

---

²⁹ SOU 2018:16, s. 93.

³⁰ SOU 2018:16, s. 274.

³¹ Karnell (1993), s. 31.

³² Olin, lagkommentar till URL 1 §, not 1.

³³ Prvbloggen.se.

³⁴ C-5/08, Infopaq International A/S mot Danske Dagbladets Forening.

³⁵ Abbott m.fl. (1999), s. 613-614.

³⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj

2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (Infosocdirektivet).

material skapas för allmänheten att avnjuta, enligt skäl (9) i direktivet. För att en skapare till ett verk ska få upphovsrättsligt skydd till verket, kräver EU-rätten att skaparen är kapabel att fatta subjektiva och kreativa beslut.³⁷

Verk som skapats med hjälp av datorteknik kan ge användaren av programmet upphovsrätt till produkten av skapandet.³⁸ Enligt Olsson kan dock inte samma princip anses gälla i svensk rätt vad gäller verk skapade helt av AI och rättsläget är oklart, menar Olsson.³⁹ Enligt Olin kan ingen få upphovsrätt enligt svensk rätt till ett verk som skapats enbart av AI, eller med minimal mänsklig inblandning.⁴⁰

3.5 Allmän egendom

Ett verk helt skapat av AI kan alltså inte åtnjuta upphovsrättsligt skydd och blir därför allmän egendom. Kempas beskriver detta som en avvägning mellan å ena sidan det ekonomiska incitamentet att skapa, å andra sidan allmänhetens intresse att ta del av verk och individers möjlighet att själva få sina verk igenom utan att riskera att kränka någon annans alltför vidsträckt upphovsrätt. Kempas poängterar att balansen i denna avvägning riskerar att rubbas i takt med att AI-genererade verk blir allt vanligare, eftersom nuvarande rättsläge skulle göra det alltför ogynnsamt att utveckla AI som kan skapa egna verk.⁴¹

Olsson, å andra sidan, är av den uppfattningen att dagens upphovsrättsliga reglering räcker för att reglera AI-genererade verk. Jag tolkar detta som att Olsson ser allmän tillgång till AI-genererade verk som en bra lösning.⁴²

---

³⁷ C-604/10, Football Dataco m.fl. mot Yahoo! Ltd. M.fl., p. 38.

³⁸ Olsson (2018), s. 63.

³⁹ Olsson (2018), s. 63.

⁴⁰ Olin, lagkommentar till URL 1 §, not 2.

⁴¹ Prvbloggen.se.

⁴² Olsson (2018), s. 56.

4 Upphovsrätt och AI i USA

I amerikansk rätt kan endast den som är *author* (jfr. ”upphovsman”) få upphovsrätt till ett verk.⁴³ Den som är upphovsman har upphovsrätt till verk om verket uppfyller tre kriterier. Verket ska:

1. vara en originell produkt av upphovsmannens verksamhet,
2. fastställt i ett konkret medium samt
3. innehålla ett visst mått av kreativitet.⁴⁴

Den amerikanska myndigheten för upphovsrätt erkänner inte verk framställda av AI som berättigade till upphovsrättsligt skydd.⁴⁵

Myndigheten baserar sitt ställningstagande på gammal amerikansk praxis som stadgar att upphovsrätten endast skyddar produkter av intellektuellt arbete baserat på kreativ tankeverksamhet.⁴⁶

Det har fastställts i praxis att verk framställda av djur eller växter inte kan vara upphovsrättsligt skyddade.⁴⁷ Det finns i skrivande stund inget rättsfall rörande verk skapade med hjälp av AI. Det är värt att notera att rådande administrativa praxis inte är bindande⁴⁸ och det är därför ett oklart rättsläge i USA.

Enligt Hristov råder det diskrepans mellan det i konstitutionen lagstadgade målet för kongressen att i sin lagstiftning främja innovation, kreativitet och ny teknologi och den motvillighet som upphovsrättsmyndigheten har att erkänna upphovsrätten till verk skapade av AI.⁴⁹ Hristov ser detta som ett

---

⁴³ Copyright Act of 1976, § 201(a).

⁴⁴ Copyright Act of 1976, § 102.

⁴⁵ Compendium of U.S. Copyright Office Practices § 306.

⁴⁶ Trade-Mark Cases.

⁴⁷ *Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony*.

⁴⁸ United States Code, Title 5, § 551(4).

⁴⁹ Hristov (2017), s. 431, 433.

problem eftersom det bristande incitament som uppstår i dagens amerikanska rättsläge riskerar att hämma viktig utveckling på AI området.⁵⁰ Detta, menar Hristov, kommer i sin tur leda till att färre AI-genererade verk skapas och görs tillgängliga för allmänhetens åtnjutande, än om de hade varit upphovsrättsligt skyddade en viss tid, för att senare föras över till allmän domän.⁵¹

5 Upphovsrätt och AI i Storbritannien

Även i Storbritannien skyddar upphovsrätten upphovsmannens intellektuella, kreativa skapelse och i likhet med amerikansk rätt används begreppet ”originalitet” som en vågskål för huruvida en sådan skapelse finns.⁵²

Brittisk rätt innehåller även ett uttryckligt stadgande om upphovsrätten till verk skapade helt av datorprogram, som säger att personen som gjorde de avgörande förberedelserna (*necessary arrangements*) ska få upphovsrätten till verket.⁵³ Här avses verk där ingen mänsklig upphovsman finns, alltså där ingen människa har uppfyllt kraven för att själv få upphovsrätt till verket.⁵⁴

Vem som ska anses ha gjort de avgörande förberedelserna framgår inte av lagen. En anförd lösning är att programmeraren som gjort programmet får upphovsrätten och att i de fall där denne inte lever eller där koden är öppen (s.k. *open-source-program*), är verket utan upphovsrättsligt skydd och tillgängligt för allmänheten att åtnjuta.⁵⁵

---

⁵⁰ Hristov (2017), s. 438.

⁵¹ Hristov (2017), s. 439.

⁵² Copyright, Designs and Patents Act 1988.8 sektion 1(1)(a) i förening med sektion 3A.

⁵³ Copyright, Designs and Patents Act 1988.8 sektion 9(3).

⁵⁴ Copyright, Designs and Patents Act 1988.8 sektion 178.

⁵⁵ Se t.ex. Dorotheou (2015), s. 5; astonalsquith.com.

I de fall där en människa använt ett dataprogram som verktyg för att producera ett verk, får människan upphovsrätten till verket.⁵⁶ Tröskeln för när ett datorprogram själv har skapat ett verk och inte endast agerat som ett verktyg verkat i brittisk rätt vara hög. I fallet *Express Newspapers v. Liverpool Daily Post & Echo* hade en anställd vid *Express Newspapers* skapat ett slags rutnät med bokstäver i som utgjorde ett grafiskt, upphovsrättsskyddat verk. Hans skicklighet och arbetsinsats i att instruera och utläsa programmet ansågs tillräckligt för att ge upphovsrätt till företaget.⁵⁷

Tom Lingard, delägare på advokatbyrån *Stevens & Bolton*, som är ledande inom området, menar att en upphovsrätt given den som gjort de avgörande förberedelserna kan leda till ett tolkningsproblem i sådana fall där flera personer kan anses ha gjort de avgörande förberedelserna, exempelvis om en person gjort själva AI:n och en annan person matat in material som AI:n skapar utifrån.⁵⁸

De lösningar som presenterats i brittisk rätt är att ge upphovsrätten till verk skapade av AI till programmeraren, till användaren, till AI:n själv eller att upphovsrätten delas, alternativt att ingen får upphovsrätten.⁵⁹

5.1 Programmeraren

Argumentet för att ge programmeraren till en AI upphovsrätten till alla AI:ns verk, är att programmeraren skapat AI:n och AI:n skapat verken utifrån dessa förutsättningar givna av programmeraren. Därför skulle produkterna av AI:ns skapade indirekt ses som produkter av programmerarens skapande.⁶⁰

---

⁵⁶ *Express Newspapers v Liverpool Daily Post & Echo* [1985] 1 W.L.R. 1089 s. 1093 [G].

⁵⁷ *Express Newspapers v Liverpool Daily Post & Echo* [1985] 1 W.L.R. 1089 s. 1093 [E].

⁵⁸ *Techworld.com*.

⁵⁹ *Dorotheou* (2015), s. 5.

⁶⁰ *Dorotheou* (2015), s. 5.

I ett öppet brev som undertecknats av de flesta ledande AI-forskarna samt andra viktiga personer inom AI och teknologibranschen, såsom Stephen Hawking och Elon Musk, problematiseras den potentiella lösningen att ge upphovsrätten till programmeraren bakom en AI.⁶¹ De påpekar att programmeraren i detta fall i själva verket skulle äga allt som AI:n överhuvudtaget är kapabel att skapa, på så sätt att programmeraren får en orimlig och skev fördel på grund av AI:n.⁶² Detta uttrycks mycket intuitivt genom följande stycke i brevet:

*[A]s capabilities in these areas and others cross the threshold from laboratory research to economically valuable technologies, a virtuous cycle takes hold whereby even small improvements in performance are worth large sums of money, prompting greater investments in research.*⁶³

5.2 Användaren

Användaren kan ses som den som har störst påverkan över vilken form det slutgiltiga verket får, genom att mata in material och instruktioner i AI:n, genom att bearbeta AI:ns verk till ett mer kommersiellt gångbart skick eller helt enkelt genom att förse AI:n med ström.⁶⁴

Detta kan tolkas som att användaren har gjort de avgörande förberedelserna för verkets slutliga skick, vilket i så fall ger användaren upphovsrätten till verket.⁶⁵

Speciellt om användarens roll i skapandet av verket innehållit subjektiva eller kreativa inslag, kan denne ha ett upphovsrättsligt anspråk på verket,

---

⁶¹ Futureoflife.org.

⁶² Futureoflife.org.

⁶³ Futureoflife.org.

⁶⁴ Dorotheou (2015), s. 7.

⁶⁵ Dorotheou (2015), s. 7.

medan mer rudimentära eller slentrianmässiga handlingar vidtagna av användaren, såsom att enbart förse AI:n med ström, inte ger användaren upphovsrätt till verket.⁶⁶

5.3 AI:n själv

På sin mest elementära nivå framstår argumentet för varför AI:n själv borde åtnjuta upphovsrätt över sina verk som mycket intuitiv. I en tid där AI blir allt mer självständig och allt mindre beroende av en programmerares algoritmer för specifika situationer eller en användares styrning, kan det ses som ett naturligt steg att AI:n själv får rätten till sina verk.⁶⁷

Det förutsätter en vid tolkning av existerande brittisk rätt att kunna ge en AI upphovsrätt till sina egna verk eftersom det hade inneburit ett erkännande av AI som eget rättssubjekt.⁶⁸ Enligt Dorotheou hade ett sådant erkännande emellertid inte varit malplacerat, med tanke på att liknande erkännanden skett avseende exempelvis företag och fartyg.⁶⁹

Ett problem med att ge AI:n upphovsrätten till sina egna verk kan vara den ansvarsfråga som uppstår för AI:ns handlande. Dorotheou poängterar även vikten av att AI:n förstår och agerar utifrån de eventuella rättigheter och skyldigheter som uppstår i en situation där man ger AI:n en sådan status.⁷⁰

Samuelson hävdar att det går emot upphovsrättens syfte att ge en AI upphovsrätt till sina egna verk, eftersom en AI inte behöver något incitament för att producera.⁷¹

---

⁶⁶ Dorotheou (2015), s. 7.

⁶⁷ Dorotheou (2015), s. 8.

⁶⁸ Dorotheou (2015), s. 8.

⁶⁹ Dorotheou (2015), s. 8.

⁷⁰ Dorotheou (2015), s. 8.

⁷¹ Samuelson (1985), s. 1200.

5.4 Delad upphovsrätt

I brittisk rätt finns utrymme att ge flera upphovsmän delad rätt till ett verk.⁷²

En sådan lösning skulle exempelvis kunna fungera på så vis att

programmeraren och användaren delar på upphovsrätten.⁷³

Ett potentiellt problem med en sådan lösning är att antalet personer som skulle kunna ha ett anspråk på upphovsrätten blir allt för stort. Exempelvis skulle de som tagit fram hårdvaran som AI:n använder sig av kunna hävda att de bidragit i skapandet och förtjänar en del av upphovsrätten. Gränserna riskerar att på detta sätt bli otydliga för vem som egentligen har ett giltigt anspråk på en del av upphovsrätten.⁷⁴

5.5 Ingen upphovsrätt

Om det inte kan bestämmas att någon av de ovanstående aktörerna bör få upphovsrätten till ett verk skapat av AI, uppstår ett argument för att ingen alls borde få den.⁷⁵

Ett sådant argument kan grundas på att det verk som skapats inte hade kunnat skapas om det inte vore för den övermänniska kapacitet som AI:n besitter.⁷⁶ Istället kan det vara mer lämpligt att låta en AI:s skapelser tillhöra allmänheten.⁷⁷

---

⁷² Copyright, Designs and Patents Act 1988.8 sektion 10(1).

⁷³ Dorotheou (2015), s. 9.

⁷⁴ Dorotheou (2015), s. 9.

⁷⁵ Dorotheou (2015), s. 10.

⁷⁶ McCutcheon (2012), s. 955.

⁷⁷ Dorotheou (2015), s. 10.

6 Fristående argument

6.1 Originalitet

*Immature poets imitate; mature poets steal; bad poets deface what they take, and good poets make it into something better, or at least something different.*⁷⁸

Detta och andra liknande citat har tillerkänts både T.S. Eliot, Tjajkovskij, Picasso med flera. Stravinskij sägs ha sagt ”Lesser artists borrow, great artists steal”⁷⁹. Oavsett ursprunget syns i den konstnärliga debatten ett mycket allmänt argument om att det ligger i sakens natur att bygga vidare på existerande verk, oavsett om det rör sig om litteratur, musik eller konst.

6.2 Incitament att skapa konst

Ett argument som juristen och sedermera presidenten Thomas Jefferson hade för att införa upphovsrätt i det nyligen skapade USA var att det skulle ge skapare incitament att skapa verk, i och med vetskapen att de skulle få åtnjuta en ekonomisk ensamrätt till verket.⁸⁰

Denna ekonomiska ensamrätt har länge ansetts hotad av att folk kunnat tillgodogöra sig verk till minimala kostnader utan att behöva stå för kostnaderna som gått åt att komma åt verket.⁸¹ Möjligheten att lagligt tillgodogöra sig upphovsrättsligt skyddat material gratis eller till mycket låg kostnad har växt med tiden och är idag mycket utbredd.⁸² Som exempel kan

---

⁷⁸ Ursprunget sägs vara Eliot (1920).

⁷⁹ Classicfm.com.

⁸⁰ Jefferson i ett brev till McPherson (1831).

⁸¹ Denna problematik mellan ekonomisk ensamrätt och allmänhetens tillgång till immaterialrättsligt skyddade verk har i doktrin benämnts som *the free-rider problem* samt *the infringement problem*, jfr. Cubert och Bone (2018), s. 413-414.

⁸² Cubert och Bone (2018), s. 414.

nämnas de mängder upphovsrättsligt skyddade sånger som vem som helst kan lyssna på gratis på YouTube.

6.3 Konkurrens

Inom forum för svensk immaterialrätt diskuteras ofta avvägningen mellan allmänhetens intresse att ta del av verk och det ekonomiska incitamentet att skapa konstnärliga och litterära verk.⁸³

Tegmark problematiserar utan att ta ställning i frågan huruvida det verkligen är något dåligt att AI potentiellt kan konkurrera ut människor i kreativ verksamhet. Han poängterar att många stora litterära och konstnärliga verk, såväl som vetenskapliga fynd, drivits av andra intressen än de kommersiella, exempelvis Einsteins relativitetsteori.⁸⁴

Om det i framtiden skapas artificiell universell intelligens, riskerar gränsen mellan den mänskliga och den artificiella intelligensen att suddas ut.⁸⁵ I det ovan anförda öppna brevet uppmanar undertecknarna regeringar och världssamfundet i stort att ta itu med dessa frågor.⁸⁶ En del i detta är hur man ska skydda mänskligt kreativt skapande från att helt fasas ut av AI som kan göra samma sak bättre och snabbare.⁸⁷

6.4 AI som rättssubjekt?

AI verkar alltså, som beskrivits i (2), ses som någon sorts ersättning av mänsklig verksamhet. Människor kan skapa saker och åta sig skyldigheter och rättigheter. Människor är också ett typiskt exempel på vad som brukar kallas rättssubjekt.

---

⁸³ Se t.ex. prop. 2004/05:110, s. 1; Olsson (2018), s. 48-49.

⁸⁴ Tegmark (2017), s. 174.

⁸⁵ Tegmark (2017), s. 92.

⁸⁶ Futureoflife.org.

⁸⁷ Tegmark (2017), s. 93.

De rättssubjekt som erkänns inom den svenska rättsordningen är för tillfället fysiska personer och juridiska personer, det vill säga vissa former av företag och föreningar. Denna allmänna rättsgrundsats ter sig lite annorlunda beroende på rättsområdet och råder med vissa undantag. Till exempel har ofödda barn viss arvsrätt, se 9:2^{II} ärvdabalken.

Traditionellt sett har rättssystemen i väst utgått från en antropocentrisk världsbild, där människor och sammansättningar av människor, såsom företag, har särfokus och är de enda entiteter som räknas som rättssubjekt.⁸⁸ Denna uppdelning inte självklar och Pietrzykowski problematiserar om den ens är rimlig.⁸⁹ Michalczak anför som stöd för detta argument att AI som uppfyller vissa kriterier, besitter en etiskt betydelsefull status liknande den hos människor och djur.⁹⁰

Det finns ännu inga sådana datorer men Michalczak pekar på det så kallade *Human Brain Project* som ett exempel på ett fall där något som liknar ett mänskligt medvetande simulerats fram. I Human Brain Project skapades vad som kallats för en ”whole-brain simulation”. I simulationen, som varade i 45 minuter, uppstod en två sekunder lång neuroaktivitet motsvarande en människas hjärnverksamhet.⁹¹ Detta har av vissa ansetts utgöra ett skapande av någon sorts person.⁹²

Michalczak lyfter även fram ett pragmatiskt argument för att erkänna vissa former av AI som rättssubjekt. Han menar att det är troligt att en sådan konstruktion kan uppkomma i framtiden men endast för att tillgodose mänskliga intressen.⁹³ I antikens Rom ansågs det normalt att inte att slavar var rättssubjekt. I vissa fall kunde de emellertid få en begränsad rättslig

---

⁸⁸ Pietrzykowski (2017), s. 49.

⁸⁹ Pietrzykowski (2017), s. 54.

⁹⁰ Michalczak (2017), s. 94.

⁹¹ Michalczak (2017), s. 94.

⁹² Se t.ex. Lim (2014), s. 77-89.

⁹³ Michalczak (2017), s. 98.

status. I de fall en slav fattade ett beslut som ägaren förkastade, kunde slaven hållas ansvarig istället för ägaren. Michalczak anför att liknande argument kan föras angående AI men specificerar inte vad som skulle motsvara en ”ägare” likt romarrikets slavägare.⁹⁴

Davies framhäver de många exempel på icke-mänskliga juridiska personer som finns i världens många rättssystem och menar att behovet av att införa någon slags elektronisk person liknar de behov som gjort att exempelvis företag erkänns som juridiska personer.⁹⁵

Kvarkars och elektroners positioner och rörelser i hjärnan utgör den fysiska grunden till hur vi människor tänker.⁹⁶ Enligt Tegmark finns ingen begränsning i hur dessa processer kan ta sig form, även utanför en biologisk kropp. Alltså kan en dator i teorin fungera exakt som en hjärna, även om inga sådana datorer existerar i skrivande stund.⁹⁷

Vidare kan diskuteras huruvida en tillräckligt sofistikerad AI kan ha en egen, fri vilja. Detta är en tung filosofisk fråga som diskuteras även vad avser människor och att behandla den mer ingående ryms inte inom denna uppsats. Enligt van der Hoven van Genderen har denna fråga stor betydelse vad gäller lagstiftning.⁹⁸

Van der Hoven van Genderen framhåller också att om en AI designas för att förstå och imitera mänskligt beteende och på ett övertygande sätt agera som en självständig människa, så kan lagarna behöva behandla AI:n som en mänsklig entitet i vissa fall.⁹⁹ Att låta AI agera självständigt utan det ansvar som en människa hade haft i motsvarande situation, riskerar att få oanade

---

⁹⁴ Michalczak (2017), s. 98.

⁹⁵ Davies (2011), s. 602.

⁹⁶ Tegmark (2017), s. 42.

⁹⁷ Tegmark (2017), s. 67.

⁹⁸ Van der Hoven van Genderen (2018), s. 225.

⁹⁹ Van der Hoven van Genderen (2018), s. 229.

och allvarliga konsekvenser eftersom det ger en AI frihet att göra sådant som lagstiftaren tagit hänsyn till och belagt med någon form av juridiskt ansvar.¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ Van der Hoven van Genderen (2018), s. 243-244.

7 Avslutande analys

Sedan AI först började nå vissa komplexa mål under 70-, 80- och 90-talet har utveckling skett i rasande fart, som tillåtit AI att slå sig in på allt fler domäner. Idag börjar vi se AI som självständigt kan utföra även kreativa uppgifter som de flesta av oss klassificerar som exklusivt mänskliga. Denna klassificering är en problematisk fälla att gå i. För att belysa detta uppmanar jag läsaren att själv lyssna på Aiva och reflektera över de intryck som ges.¹⁰¹ Framstår det som tydligt att det är en AI som producerat musiken? Hade en okunnig lyssnare kunnat tro att det var en människa? Betrakta målningen gjord av The Next Rembrandt. Kan du se att den är gjord av en AI? Vad tycker du att det spelar för roll? Svaren på dessa frågor, och implikationerna därav, är öppna och läsaren kanske inte är fullt övertygad om att de är av någon större vikt. Tänk då på att vad vi ser idag endast är första generationen av kreativ AI och att trenden inte ser ut att bromsa.

Den lösning som Frankrike och Luxemburg tillämpat på upphovsrätten till Aivas verk är en början på någon sorts erkännande av en elektronisk person men det är inte fullt ut en sådan lösning eftersom det fortfarande i praktiken är företaget bakom Aiva som får upphovsrätt till verken. Det hade varit intressant att veta mer om dessa länders erkännande av Aivas rättsliga status men i skrivande stund finns inte mycket material att tillgå i frågan, åtminstone för den som inte kan franska.

En upphovsrättslig grundtanke är att verk som är kreativa och originella ska skyddas. Det är upp till var och en som funderar över dessa frågor att avgöra huruvida man anser att en AI kan uppfylla dessa krav. I dagsläget verkar svensk rätt inte vara öppen för att AI kan uppfylla kraven. Denna utgång kan mycket väl vara rimlig men problemet förtjänar att tas upp på lagstiftningsnivå och diskuteras. Under skrivandet av denna uppsats har jag inte funnit något tillfälle där regeringen eller riksdagen fört en diskussion

---

¹⁰¹ Aiva.ai.

kring upphovsrätt och AI. Nuvarande lagstiftning kan därför inte garanteras vara tillfredställande.

Originaliteten i AI:s verk kan liknas vid originaliteten i människors verk. Det är en vedertagen uppfattning att kreativ verksamhet i stort bygger på att utgå ifrån tidigare verk och göra om elementen från dem till något nytt. Detta är rent faktiskt hur deep learning fungerar, vilket är arbetssättet för dagens kreativa AI. Detta faktum kan användas som argument för att AI är kapabel att skapa originella verk.

Dubbelskapandekriteriet kan användas för att vidare avgöra om en AI:s skapelse är originell, genom att fastställa huruvida det finns en betydelsefull risk att en annan AI kan skapa samma eller nästan samma verk.

Vad gäller kravet på kreativitet och personlig prägel, verkar den svenska lagstiftaren, EU-domstolen och traditionellt sätt även andra länders lagstiftare, ha utgått ifrån att dessa kvaliteter endast kan besittas av människor. Jag frågar mig vad denna presumtion kommer ifrån. Kanske är det grundläggande filosofiska tankar om människans egenart. Denna antropocentriska bild är något som följt med vårt rättssystem sedan långt tillbaka och det visar sig idag på AI-området, såväl som inom andra områden, exempelvis djurrätt, att det finns ett behov av förändring.

En annan anledning som förespråkas för att enbart erkänna mänsklig kreativitet är att det stärker människors incitament att skapa kreativa verk. Detta argument utgår ifrån att driften att skapa konst, litteratur och musik har en ekonomisk förklaring. Så är emellertid inte alltid fallet, vilket visats åtskilliga gånger genom några av historiens största verk och upptäckter. Det kan till och med finnas fördelar för det mänskliga välbefinnandet, om kreativt skapande inte är bundet till ekonomiska incitament. Det gäller i så fall att på andra sätt möjliggöra att de som konkurreras ut av AI får ett meningsfullt och ekonomiskt gångbart alternativ till sysselsättning – en problematik som är föremål för en uppsats i sig.

Om vi föreställer oss en framtid där AI kan producera ofantligt mycket fler kreativa verk än människor, med motsvarande eller till och med bättre kvalitet, kommer det ekonomiska incitamentet dessutom att nullifieras automatiskt. Detta kan inte hindras genom bakåtsträvande lagstiftning som inte anpassats efter den rådande teknologiska verkligheten.

För att vända på sistnämnda argument kan det hävdas att eftersom AI inte behöver incitament för att skapa, så är det onödigt att skydda deras verk med upphovsrätt. Å andra sidan har Sverige en uttalad målsättning att vara världsledande på AI och om så ska bli fallet måste vi se till att svensk lagstiftning möjliggör ett lönsamt ekonomiskt klimat för utvecklare av kreativ AI. Som Kempas påpekar, riskerar annars den svenska utvecklingen av AI att hämmas. Samtidigt riskerar utländsk AI, i de länder där kreativ AI är en mer ekonomiskt gångbar bransch, att ändå konkurrera ut svenskt mänskligt skapande. På så vis riskerar vi att i Sverige gå miste om de intressen som vi vill skydda, genom att inte ge upphovsrättsligt skydd till verk skapade av AI.

Om vi sneglar på den amerikanska rätten kan vi se hur syftet att göra fler verk tillgängliga för allmänheten hämmas av oviljan att ge upphovsrätt till verk skapade av AI. Detta får vägas mot det mer svenska synsättet att skaparen av ett kreativt verk ska skyddas. Hristov framställer ett intressant alternativ i att ge upphovsrätt till AI-verk under en viss begränsad tid.

Brittisk rätt är mer generös mot upphovsmän kopplade till AI. Det är dock otydligt vad som gäller för de verk som skapats av en AI helt eller nästan helt självständigt, eftersom praxis är från en tid då sådan AI inte existerade. Även Samuelsons argument om att AI inte behöver incitament för att producera bör ses mot bakgrund av de föråldrade premisser som ledde henne till denna slutsats.

I frågan om vem som bör få upphovsrätten till ett verk skapat av AI öppnar brittisk rätt upp några olika tolkningar. Huvudsaken är att det ska vara den som gjort de avgörande förberedelserna. Detta kan tolkas som att upphovsrätten borde gå till antingen programmeraren, användaren, AI:n själv, att upphovsrätten borde delas mellan användare och programmerare eller att ingen alls kan få upphovsrätten. Tolkningsproblemen är svåra när man utgår ifrån en så öppen formulering som "necessary arrangements" och svensk rätt har liknande problem i att tolka vad som är originellt.

Att ge upphovsrätten till programmeraren kan i vissa fall riskera att ge en alltför stark konkurrenskraft till den programmerare som först når en viss gräns av sofistikerad AI. Om man skapar en AI som kan förbättra sig själv så kommer detta att ske exponentiellt och innebära en gigantisk fördel till den som programmerat AI:n, om denne får upphovsrätten till alla verk som AI:n skapar. Det faller sig mer naturligt att bara ge programmeraren rätt till själva AI-koden och inte alla verk som har getts ut av AI:n. Programmeraren har ju inte gett någon kreativ input avseende de verk som AI:n producerar. För att belysa detta, tänk om Microsoft hade fått upphovsrätten till alla verk som skrivits i Word eller om Fender hade fått upphovsrätten till all musik som spelas på deras gitarrer.

Ett annat problem med att ge programmeraren upphovsrätten till verk skapade av dennes AI är att en tillräckligt självständig och avancerad kreativ AI skapar verk som inte längre kan anses vara produkter av programmerarens personlighet, vilket är ett upphovsrättsligt krav.

Att ge användaren till en AI upphovsrätt till dess verk kan vara en bra lösning i de fall där subjektiva och kreativa inslag förekommer i användningen, såsom att välja vad AI:n ska använda för material som utgångspunkt i sitt skapande, eller att slutjustera verket. Även i dessa fall bör dock upphovsrätten vara något mer begränsad och kanske delad med programmeraren eller AI:n själv.

En upphovsrätt till AI:n själv hade krävt att man erkände AI som något slags rättssubjekt. Detta är emellertid inte främmande. Det finns många exempel på icke-mänskliga rättssubjekt i de flesta rättsordningar, inte minst den svenska. Det tillkommer ny AI hela tiden som är mer och mer lik människor, för att ersätta och i många fall överträffa mänskliga prestationer. Det finns redan indikationer på att man i vissa simulationer och liknande, har lyckats skapa något som liknar ett medvetande. De moraliska diskussioner som bör föras i samband med att dessa företeelser blir allt vanligare och allt mer avancerade, är omfattande och bör vägas in i bedömningen om huruvida det bör skapas ett rättssubjekt för AI, såsom ”elektronisk person”. En sådan konstruktion bör ses som logisk eftersom det i teorin inte finns något som binder tankekraft och medvetande till en biologisk hjärna. Denna slutsats implicerar att Michalczaks synsätt om att ett erkännande av AI som rättssubjekt enbart för mänskliga intressens skull, hade varit djupt omoraliskt och kunnat liknas vid slavägarskap. Lagstiftaren bör se upp extra mycket för detta problem.

Ett fundamentalt problem inom upphovsrätten anses ofta vara att den ekonomiska ensamrätt som den är tänkt att skydda hotas av allmänhetens utbredda tillgång till upphovsrättsligt skyddat material. Denna risk är inte lika stor för en AI med egen upphovsrätt, utan krav på ekonomiskt incitament. Sett ur detta amerikanska synsätt kan allmänheten gynnas av att ge AI rätten till sina egna verk, eftersom det kommer tillföra fler verk till allmänhetens förfogande.

Det finns problem med tanken att ge AI rättssubjektsstatus och egen upphovsrätt. Ett sådant problem är att det riskerar att i större grad än önskat konkurrera ut mänskligt kreativt skapande. Denna risk förvärras om man inte tror att mänskligt kreativt skapande kan fortskrida utan ekonomiskt intresse.

Ett annat problem med att ge AI rättssubjektsstatus är att detta normalt vis medför både rättigheter såväl som skyldigheter. Dessa skyldigheter

innefattar exempelvis skadeståndsrättsligt ansvar. Om AI kan få upphovsrätt till egenskapade verk måste det finnas sanktioner att tillgå om AI:n kränker någon annans upphovsrätt. Detta problem sträcker sig långt utanför upphovsrätten och är särskilt tydligt vad gäller självkörande bilar.

Om vi ger en AI rättigheter utan motsvarande skyldigheter kan en AI exempelvis ge juridisk rådgivning utan risk för att hållas ansvarig, medan en människa kanske i själva verket ger bättre rådgivning men inte kan konkurrera med roboten eftersom hen lyder under ansvar för juridisk rådgivning.

Att dela upphovsrätten mellan exempelvis programmerare och användare har den fördel att det är en flexibel lösning som kan te sig rättvis i enskilda fall. Metoden har dock den nackdel att den är svårhanterlig på grund av det stora antal personer som kan tänkas ha ett anspråk och gränsen för vem som får upphovsrätten riskerar att bli godtycklig och alltför resurskrävande att dra, samtidigt som den inte nödvändigtvis uppfyller något principiellt mål förutom flexibilitet.

Slutligen, är ett alternativ att ingen får upphovsrätten till verk skapade av AI. Detta verkar vara det rättsläge som råder i Sverige idag, åtminstone vad gäller helt AI-skapade verk. Detta hämmar den teknologiska utvecklingen och motverkar Sveriges målsättning om konkurrenskraft. Det har dock fördelen att det hjälper mänskliga upphovsmän att behålla sin plats på den kreativa marknaden. Jag kan se detta som en lösning långt in i framtiden när AI inte längre kräver de resurser för att utvecklas som upphovsrätten ger, utan kan agera som en aktör som förser samhället med verk att åtnjuta fritt.

Fram till dess behöver vi, om vi anser att verk skapade av AI bör skyddas, fundera över hur vi vill distribuera de medel som AI erhåller genom sitt skapande. Kanske bör en del i lösningen vara att de som drabbas hårdast genom att de konkurreras ut av AI får en del av medlen?

AI:s ovissa framtid gör rättsläget svårhanterligt men innebär också en valmöjlighet. Precis som kollektivavtalens tillkomst påverkade arbetsrätten behöver upphovsrätten anpassas efter den samhällsförändring som AI innebär. De val Sverige gör nu kan avgöra huruvida vi i framtiden behåller den status som världsledande inom AI som regeringen hänvisar till. Det finns många faktorer att ta hänsyn till och många dilemman och överväganden som är viktiga att göra och de huvudlinjer som presenterats i denna uppsats är enbart en bråkdel av en av de viktigaste diskussionerna i vår tid.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Offentligt tryck

Sverige

Dir. 2018:85, *Samordnad och accelererad policyutveckling kopplad till den fjärde industriella revolutionens teknologier.*

Näringsdepartementet, *För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi.* N2017/03643/D.

Näringsdepartementet, *Nationell inriktning för artificiell intelligens,* N2018.14.

Prop. 2004/05:110, *Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m..*

SOU 2018:16, *Vägen till självkörande fordon.*

EU

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – *Artificiell intelligens för Europa*, COM/2018/237.

USA

The Copyright Act of 1976, a U.S. copyright act.

United States Code.

U.S. Copyright Office, *Compendium of U.S. Copyright Office Practices* (Tredje upplagan, 2017).

Storbritannien

Copyright, Designs and Patents Act 1988.8

Rättsfall

USA

Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony, 111 U.S. 53, 58 (1884).

Trade-Mark Cases, 100 U.S. 82, 94 (1879).

Sverige

NJA 1965 s. 523.

NJA 1994 s. 74 ”smultronfallet”.

NJA 2009 s 159 ”Mini Maglite”.

EU

C-5/08, Infopaq International A/S mot Danske Dagbladets Forening,

EU:C:2009:465.

C-604/10, Football Dataco m.fl. mot Yahoo! Ltd. M.fl.

Storbritannien

Express Newspapers v Liverpool Daily Post & Echo [1985] 1 W.L.R. 1089.

Övriga källor

Aibusiness.com.

AI Business. *Aiva is the first AI to Officially be Recognised as a Composer.*

Publicerad: 2017-03-10. Hämtad: 2019-05-08.

<<https://aibusiness.com/aiva-is-the-first-ai-to-officially-be-recognised-as-a-composer/>>

Aiva.ai.

Aiva Technologies SARL. Hämtad: 2019-05-08.

<<https://www.aiva.ai/>>

Alstonasquith.com.

Alston Asquith Limited. *Artificial Intelligence and Copyright Law: Who (or What) Owns What?*. Publicerad: 2018-09-18. Hämtad: 2019-05-04.

<<https://www.alstonasquith.com/artificial-intelligence-copyright-law/>>

Brev från Thomas Jeffersson till Isaac McPherson. Daterat 13 september 1813.

<<https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/03-06-02-0401>>

Classicfm.com.

Classic FM. *22 inspiring composer quotes*. Hämtad: 2019-04-23.

<<https://www.classicfm.com/discover-music/latest/inspiring-composer-quotes/igor-stravinsky/>>

Futureoflife.org.

Future of Life Institute. *An Open Letter – Research Priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence*. Hämtad: 2019-04-23.

<<https://futureoflife.org/ai-open-letter/>>

Futurism.com.

Futurism. *A New AI Can Write Music as Well as a Human Composer*.

Publicerad: 2017-03-09. Hämtad: 2019-05-08.

<<https://futurism.com/a-new-ai-can-write-music-as-well-as-a-human-composer/>>

Oxforddictionaries.com.

Oxford Dictionaries. *Artificial Intelligence*. Hämtad: 2019-04-17.

<https://en.oxforddictionaries.com/definition/artificial_intelligence>

Prvbloggen.se

Patent- och registreringsverket. *Vem – om någon – äger upphovsrätten till verk som skapas av artificiell intelligens?*. Publicerad: 2018-08-22. Hämtad: 2019-05-10.

< <https://prvbloggen.se/2018/08/22/vem-om-nagon-ager-upphovsratten-till-verk-som-skapas-av-artificiell-intelligens/>>

Techworld.com.

International Data Group, Inc. *Legal issues around IP for AI: Who owns the copyright on content created by machines?*. Publicerad: 2018-01-26.

Hämtad: 2019-05-04.

<<https://www.techworld.com/data/ip-rights-for-ai-who-owns-copyright-on-content-created-by-machines-3671082/>>

Litteratur

Böcker

Abbott, Frederick; Cottier, Thomas; Gurry, Francis. *The International Intellectual Property System – Commentary and Materials*. Haag, Nederländerna, Kluwer Law International. 1999.

Cubert, Jeremy A.; Bone, Richard G.A. ”The law of intellectual property created by artificial intelligence” i *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. 1 upplaga. Woodrow, Barfield (red.); Pagallo, Ugo (red.). Cheltenham, Storbritannien, Edward Elgar Publishing. 2018.

Eliot, T.S., *The Sacred Wood: Essays on Poetry and Criticism*. New York, U.S.A. 1920.

Karnell, Gunnar. *Digitalisering och upphovsrätt – nytt skapande, nya regler, nya intrång, nya avtal – aspekter på en ny medierätt*. 2 upplaga. Stockholm, Juristförlaget JF AB. 1993.

Karnow, Curtis E.A. ”Foreword” i *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. 1 upplaga. Woodrow, Barfield (red.); Pagallo, Ugo (red.). Cheltenham, Storbritannien, Edward Elgar Publishing. 2018.

Michalczak, Rafal. "Animals' Race Against the Machines" i *Legal Personhood: Animals, Artificial Intelligence and the Unborn*. 1 upplaga. Kurki, Visa A.J (red.); Pietrzykowski, Tomasz (red.). Cham, Schweiz, Springer. 2017.

Olsson, Henry. *Copyright – svensk och internationell upphovsrätt*. 10 upplaga. Stockholm, Norstedts Juridik. 2018.

Pietrzykowski, Tomasz. "The Idea on Non-personal Subjects of Law" i *Legal Personhood: Animals, Artificial Intelligence and the Unborn*. 1 upplaga. Kurki, Visa A.J (red.); Pietrzykowski, Tomasz (red.). Cham, Schweiz, Springer. 2017.

Tegmark, Max. *Life 3.0 – being human in the age of artificial intelligence*. 1 upplaga. New York, USA, Vintage Books. 2017.

Van den Hoven van Genderen, Robert. "Legal personhood in the age of artificially intelligent robots" i *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. 1 upplaga. Woodrow, Barfield (red.); Pagallo, Ugo (red.). Cheltenham, Storbritannien, Edward Elgar Publishing. 2018.

Uppsatser

Ebba Hagelroth, *AI-konstnärer i den fjärde industriella revolutionen - Hur hanteras AI-genererade verk upphovsrättsligt?*. Lund, Lunds universitet. 2018.

Artiklar

Davies, Colin. "An Evolutionary Step in Intellectual Property Rights – Artificial Intelligence and Intellectual Property" i *Computer Law & Security Review*. Vol. 27:6, s. 601-619. 2011.

Dorotheou, Emily. "Reap the benefits and avoid the legal uncertainty: who owns the creations of artificial intelligence?" i *Computer and Telecommunications Law Review*. Vol. 21(4), s. 85-93. 2015.

Graves, Alex; Wayne, Greg; Danihelka, Ivo, "Neural Turing Machines" i *arXiv*. 2014.

Hristov, Kalin. "Artificial Intelligence and the Copyright Dilemma" i *IDEA: The IP Law Review*. Vol. 57(3), s. 431-454. 2017.

Lim, Daniel. "Brain simulation and personhood: A concern with the Human Brain Project." i *Ethics and Information Technology*. Vol. 16, s. 77-89. 2014.

McCutcheon, Jani. "The Vanishing Author in Computer-generated Works: A Critical Analysis of Recent Australian Case Law" i *Melbourne University Law Review*. Vol. 36, s. 915-969. 2012.

Samuelson, Pamela. "Allocating Ownership Rights in Computer-Generated Works" i *University of Pittsburgh Law Review*. Vol. 47, s. 1185-1228. 1985.

Turing, A.M. "On Computable Numbers, with an Application to the Entscheidungsproblem" i *Proceedings of the London Mathematical Society*. 1936.

Lagkommentarer

Olin, lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk 1 §, Karnov. Hämtad: 2019-04-10.